

Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje, Bruselj

Občasna informacija članom 17 - 2012
06. marec 2012

Sklepi zasedanja Evropskega sveta 1. in 2. marca in podpis Pogodbe o fiskalnem paktu

Glavna tema tokratnega zasedanja Evropskega sveta v Bruslju je bilo izvajanje gospodarske strategije EU. Cilj te strategije je nadaljnja fiskalna konsolidacija in ukrepanje za spodbuditev rasti in ustvarjanje novih delovnih mest. Srbija je dobila status kandidatke za vstop v EU, glede datuma za začetek pogajanj v sklepih ni navedb. Ob robu zasedanja Evropskega sveta so voditelji držav članic podpisali pogodbo o stabilnosti, usklajevanju in upravljanju v gospodarski in denarni uniji, ki se skrajšano imenuje Pogodba o fiskalnem paktu.

V sklepih Evropskega sveta s področja gospodarske politike piše, da trajnostne rasti in delovnih mest v Evropski uniji ni mogoče graditi na primanjkljajih in prekomernem javnem dolgu. Evropski svet je podprl pet prednostnih nalog za leto 2012 iz letnega pregleda rasti, ki ga je pripravila Evropska komisija.

Voditelji držav članic so obravnavali ukrepe, ki jih je treba sprejeti na nacionalni ravni. Države članice morajo hitreje napredovati pri doseganju ciljev strategije Evropa 2020 in pospešiti reforme, ki jih morajo izvesti v skladu s priporočili za leto 2011. Navesti morajo ukrepe, ki jih nameravajo v ta namen sprejeti v okviru svojih nacionalnih programov reform in programov stabilnosti ali konvergenčnih programov. Te morajo poslati Evropski komisiji do sredine aprila. Evropski svet je imel na dnevnem redu še razpravo o ukrepih, ki jih je treba izvesti na ravni EU, da bi pospešili dokončno vzpostavitev vseh vidikov enotnega trga in spodbudili inovacije in raziskave.

Evropa 2020 je strategija za delovna mesta in rast in njen celostni odziv na izzive, s katerimi se Evropa srečuje, v sklepih navaja Evropski svet. V celoti ostaja v veljavi zlasti pet njenih ciljev, ki jih je treba uresničiti do leta 2020 in bodo tudi v prihodnje usmerjali ukrepanje držav članic in Unije za spodbujanje zaposlovanja, izboljšanje pogojev za inovacije, raziskave in razvoj, izpolnjevanje ciljev v zvezi s podnebnimi spremembami in energijo, izboljšanje ravni izobrazbe in spodbujanje socialnega vključevanja, zlasti z zmanjšanjem revščine.

Ker dosedanja prizadevanja ne zadoščajo za uresničitev večine teh ciljev, se je treba nujno posvetiti izvajanju reform s posebnim poudarkom na ukrepih s kratkoročnim učinkom na delovna mesta in rast. Na podlagi te ugotovitve je Evropski svet potrdil pet prednostnih nalog za ukrepanje na ravni EU in nacionalni ravni za leto 2012, ki jih je določila Evropska komisija v letnem pregledu rasti. To so izvedba diferencirane in rasti prijazne fiskalne konsolidacije, ponovna vzpostavitev normalnega dodeljevanja posojil gospodarstvu, spodbujanje rasti in konkurenčnosti, spopadanje z brezposelnostjo in socialnimi posledicami krize ter posodobitev javne uprave.

Fiskalna konsolidacija v državah članicah je po mnenju Evropskega sveta nujen pogoj za vrnitev na pot večje rasti in zaposlovanja. Prilagojena mora biti razmeram v posamezni državi članici. Vse države članice bi morale tudi v prihodnje spoštovati svoje zaveze skladno z določbami Pakta za stabilnost in rast, ki omogočajo, da avtomatski stabilizatorji delujejo v skladu z dogovorjenimi cilji strukturne fiskalne

prilagoditve, hkrati pa zagotavljajo dolgoročno vzdržnost javnih financ. Države, ki se soočajo s tržnimi pritiski, bi morale izpolnjevati dogovorjene proračunske cilje in biti pripravljene, da po potrebi izvedejo nadaljnje ukrepe za konsolidacijo. Pri prizadevanju za konsolidacijo se je treba zlasti posvetiti prednostni obravnavi odhodkov, ki so naložbe v prihodnjo rast, s posebnim poudarkom na izobraževanju, raziskavah in inovacijah.

Evropski svet nadalje ugotavlja, da davčna politika lahko prispeva k fiskalni konsolidaciji in rasti. Države članice je pozval, naj po potrebi pregledajo svoje davčne sisteme, da bi ti postali uspešnejši in učinkovitejši, ter pri tem odpravijo neupravičene oprostitve, razširijo davčno osnovo, preusmerijo davčno obremenitev z dela na druga področja, izboljšajo učinkovitost pobiranja davkov in preprečujejo davčne utaje.

Da bi dosegli 75-odstotno stopnjo zaposlenosti do leta 2020, je potrebno odločno ukrepanje, zlasti glede zaposlovanja mladih. Za spopadanje z revščino in socialno izključenostjo je treba izvajati strategije aktivnega vključevanja, ki zajemajo ukrepe za aktiviranje trga dela. Države članice bi morale ob upoštevanju vloge socialnih partnerjev in nacionalnih sistemov oblikovanja plač okrepiti prizadevanja v smeri, da bi bilo zaposlovanje za delodajalce bolj enostavno in bolj privlačno, po potrebi z izboljšanjem mehanizmov določanja plač. Odstraniti je treba ovire za ustvarjanje novih delovnih mest in izvajati aktivne politike trga dela, zlasti z namenom večjega vključevanja mladih, žensk in starejših na trg dela.

Med ukrepi na ravni EU Evropski svet med drugim izpostavlja cilj, da je treba do leta 2015 dokončno vzpostaviti digitalni enotni trg. Za dokončno vzpostavitev enotnega trga EU je treba zmanjšati upravno in regulativno obremenitev na ravni EU in nacionalni ravni. Ključnega pomena je spodbujanje bolj konkurenčnega in zelenega gospodarstva, ki gospodareje izkorišča vire. Inovacije in raziskave so bistvo strategije Evropa 2020. Evropa ima trdno znanstveno bazo, treba pa je izboljšati njeno zmožnost spreminjanja raziskav v nove inovacije, ki bi zadovoljile potrebe trga.

Pospešiti je treba prizadevanja za dokončno vzpostavitev Evropskega raziskovalnega prostora do leta 2014, izboljšanje mobilnosti in poklicnih možnosti raziskovalcev, hitro vzpostavitev in izvajanje razvida o raziskavah in razvoju, ki jih financira EU, ter enotnega kazalnika za inovacije. Čim prej je treba zagotoviti najboljše možno okolje za podjetnike pri trženju njihovih zamisli in ustvarjanju novih delovnih mest ter umeščanje inovacij, ki jih narekuje povpraševanje, predvsem pa za vzpostavitev učinkovite ureditve za tvegani kapital na ravni EU, zagotoviti sistem financiranja za podporo inovativnim majhnim in srednjim podjetjem. Pospešiti je treba prizadevanja za ustanovitev morebitnega »sklada skladov« za zagotovitev čezmejnega tveganega kapitala ter za učinkovitejšo uporabo predkomercialnih javnih naročil v podporo inovativnim in visokotehnološkim podjetjem.

Pogodba o fiskalnem paktu

Pogodba o fiskalnem paktu bo veljala za države, ki imajo evro, pridružilo pa se ji je tudi osem članic, ki nimajo evra. To pomeni, da so jo podpisali voditelji vseh članic EU razne Velike Britanije in Češke. Predvideno je, da bo začela veljati 1. januarja 2013, pogoj za to je, da jo do takrat ratificira vsaj 12 od 17 držav, ki imajo evro.

Bistvena določba pogodbe je fiskalno ali zlato pravilo. To določa, da morajo biti proračuni držav podpisnic uravnoteženi ali v presežku oziroma strukturni primanjkljaj – to je primanjkljaj, ki ne upošteva gospodarskega cikla, torej konjunktura in recesije - na letni ravni ne sme preseči 0,5 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP).

V pogodbi so navedeni tudi pogoji, ko država pogodbenica sme začasno odstopati od srednjeročnega proračunskega cilja. Razlog za to je lahko izjemni dogodek, ki ni pod njenim nadzorom, recimo potres ali druga naravna nesreča, ali hud gospodarski padec. A to začasno odstopanje ne sme ogroziti srednjeročne fiskalne vzdržnosti.

Pogodba določa, da lahko strukturni primanjkljaj izjemoma doseže do 1 odstotka BDP, če je javni dolg države občutno pod 60 odstotki BDP in so tveganja glede srednjeročne vzdržnosti javnih financ majhna.

Za pogodbenice, ki bodo imele občutno odstopanje od proračunskega cilja oziroma ukrepov za doseganje tega cilja, pogodba določa korekcijski mehanizem, ki se bo sprožil samodejno, kršiteljica pa bo dobila rok za odpravo kršitev.

Zlato pravilo bodo države pogodbenice uzakoniti v svojem nacionalnem pravnem redu, priporočljiv akt je ustava, v letu dni od uveljavitve pogodbe. Na podlagi enotnih načel, ki jih bo določila Evropska komisija, bodo države članice tudi na nacionalni ravni morale uzakoniti korekcijski mehanizem.

Koristne informacije:

- Sklepi Evropskega sveta:
• http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/SL/ec/128564.pdf
- Pogodba o fiskalnem paktu:
• http://european-council.europa.eu/media/639158/20_-_tscg.sl.12.pdf

Pripravila:
Darja Kocbek